

Motion om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten

Motion av Nike Örbrink (KD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

I en motion väckt i kommunfullmäktige framhåller Nike Örbrink (KD) att flera har vittnat om hur hemtjänsten och äldreomsorgen brister för HBTQ-personer. Det kan handla om bemötande, tilltal eller bristande omsorg, vilket skapar en känsla av osäkerhet. Motionären anser att det är av yttersta vikt att staden kontinuerligt arbetar med att säkerställa ett värdigt bemötande och föreslår därför kommunfullmäktige att besluta att Stockholms stad ska ta fram en egen HBTQ-certifiering för personal inom hemtjänsten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldre nämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och RFSL Stockholm.

Stadsledningskontoret anser att staden redan jobbar med inkluderande äldreomsorg. Den nationella värdegrunden tydliggör att äldreomsorgen har ett tydligt uppdrag att stödja varje person att leva som den enskilde vill och kan. Värdegrunden genomsyrar hela äldreomsorgens arbete. Stadens förvaltningar arbetar kontinuerligt med att utveckla bemötandet av den enskilde inom äldreomsorgen vilket innebär kontinuerliga utbildningar om bland annat hbtqi, nationella minoriteter och jämställdhet.

Äldre nämnden ser inte behov av att skapa någon egen certifieringsmodell för hemtjänsten utan förespråkar att all äldreomsorg använder samma metod för att säkerställa att kvaliteten inte skiljer sig åt mellan äldreomsorgens olika verksamhetsformer. Stadens verksamheter har idag möjlighet att certifiera sig genom RFSL och äldre nämnden ställer sig positiv till att fler hemtjänstenheter använder den metoden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att personalen har kunskap om jämställdhet och HBTQI är av vikt i mötet med omsorgstagare för att säkerställa individuell utformade insatser och ett gott bemötande utifrån den enskildes behov. Nämndens äldreomsorg arbetar med att säkerställa att äldreomsorgen ska vara en trygg plats för alla, oavsett kön, sexualitet eller könsidentitet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att kunskap om HBTQ är viktigt inom hela äldreomsorgen och inte bara hemtjänsten varför nämnden behöver fortsätta utbilda all personal inom äldreomsorgen.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd instämmer i att det är viktigt att stärka kompetensen om hbtq bland äldreomsorgens medarbetare. Stockholms stad erbjuder idag en egen hbtq-diplomering. Staden har slutit ett ramavtal med två leverantörer för utbildningsledare till stadens utbildningsprogram för ett hbtq-kompetent och normmedvetet bemötande som leder fram till hbtq-diplomeringen. Syftet med utbildningen är att chefer och medarbetare ska få kunskaper som bidrar till att tillgodose ett respektfullt och inkluderande bemötande genom att tillgodose hbtq-personers rättigheter.

RFSL Stockholm anser att ta fram en HBTQ-certifiering för personal inom hemtjänsten kan vara ett viktigt steg för att stärka hbtqi-kompetensen inom äldreomsorgen och skapa ett inkluderande och respektfullt bemötande av alla äldre stockholmare. Däremot vill RFSL understryka att om en ny certifiering ska utformas måste den ta hänsyn till de specifika utmaningar som präglar arbetsmiljön inom äldreomsorgen (särskilt inom hemtjänsten), de förutsättningar som redan är framtagna samt att detta sker i samarbete med berörda målgrupper, både personal inom hemtjänsten och äldre hbtqi-personer, samt med civilsamhället.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Staden har ett grundläggande ansvar för att säkerställa att alla stockholmare får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Motionären lyfter en viktig och angelägen fråga om behovet av trygghet, respekt och likvärdig behandling för HBTQI-personer inom hemtjänsten.

Äldre HBTQI-personer har ofta levt med diskriminering och tystnad, vilket kan skapa en särskild sårbarhet i kontakten med vård och omsorg. Därför är det avgörande att all personal inom äldreomsorgen, inklusive hemtjänsten, har kunskap om HBTQI-personers livsvillkor och möter dem med lyhördhet och respekt. För att äldre ska känna sig trygga med att vara öppna om sina behov krävs ett aktivt arbete med kompetenshöjning och normmedvetenhet.

Staden erbjuder i dagsläget flera utbildningsinsatser inom området, bland annat en webbutbildning om HBTQI i äldreomsorgen samt möjlighet för verksamheter att certifiera sig genom RFSL:s modell för HBTQI-kompetens. Flera verksamheter har även beviljats statsbidrag för riktad kompetensutveckling. I den rödgröna majoritetens budget för 2025 har kommunstyrelsen dessutom gett i uppdrag att ta

fram en ny, mer flexibel HBTQI-utbildning, som i högre grad ska kunna anpassas efter olika verksamheters behov, inte minst inom hemtjänsten. Som äldreborgarråd ser jag fram emot att denna satsning nu förverkligas och bidrar till en tryggare och mer inkluderande äldreomsorg för alla.

Det är av stor vikt att staden fortsätter att möjliggöra kompetenshöjande insatser kopplade till HBTQI-frågor inom hela äldreomsorgen, för att säkerställa ett likvärdigt, tryggt och respektfullt bemötande för alla äldre oavsett identitet eller livserfarenhet.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten, dnr KS 2024/989-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 18 juni 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra följande

Kristdemokraterna vill börja med att tacka äldreförvaltningen för utlåtandet. Vittnesmålen om bristande bemötande av hemtjänst och äldreomsorg för HBTQ-personer, tillika det faktum att 20 procent av HBTQ-personer över 60 år sällan eller aldrig är öppna med sin identitet, belyser dock det uppenbara faktumet att nuvarande certifiering inte är tillräcklig.

Kristdemokraterna vidhåller därför att Stockholms stad bör ta fram en kommunal HBTQ-certifiering för anställda inom stadens äldreomsorg. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning, identitet eller levnadssätt.

Ärendet

Nike Örbrink (KD) framhåller i en motion väckt i kommunfullmäktige att flera har vittnat om hur hemtjänsten och äldreomsorgen brister för HBTQ-personer. Det kan handla om bemötande, tilltal eller bristande omsorg, vilket skapar en känsla av osäkerhet. Motionären lyfter att 20 procent av HBTQ-personer över 60 år uppger att de sällan eller aldrig är öppna med sin identitet. I värsta fall kan det leda till att personer som under större delen av sitt liv levt öppet med sin identitet, på senare år känner ett behov av att dölja den inför mötet med äldreomsorgen.

I motioner framkommer att i en tidigare uppskattning från Socialstyrelsen uppgår äldre HBTQ-personer som har hemtjänst eller bor på särskilt boende till 15 000. Det antalet lär också öka i takt med att antalet äldre blir fler. I denna omställning som äldreomsorgen står inför är det av yttersta vikt att staden kontinuerligt arbetar med att säkerställa ett värdigt bemötande. Äldre är, likt övriga delar av befolkningen, ingen homogen grupp. Det är därför också av yttersta vikt att det finns en förståelse för och byggs upp en kunskap om hur olika personer som är i behov av stadens äldreomsorg fungerar. Kristdemokraterna anser därför att Stockholms stad bör ta fram en kommunal HBTQ-certifiering för anställda inom stadens äldreomsorg. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning, identitet eller levnadssätt.

En nationell SCB-kartläggning från 2017 visade att i snitt 69 procent av personal i kategorin hemservicepersonal m.fl. var utrikesfödda. Motionären anser att en kommunal HBTQ-certifiering kan vara viktig för den personal som har bakgrund i länder med en mer intolerant syn på icke-traditionella levnadssätt. Motionären framhåller att staden på så sätt arbetar proaktivt för att alla äldre ska bli bemötta med värdighet och på sina villkor. Därför föreslår motionären kommunfullmäktige att besluta:

- Att Stockholms stad ska ta fram en egen HBTQ-certifiering för personal inom hemtjänsten

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och RFSL Stockholm.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad arbetar aktivt för en inkluderande äldreomsorg. Arbetet utgår från den nationella värdegrunden att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Den nationella

värdegrunden tydliggör att äldreomsorgen har ett tydligt uppdrag att stödja varje person att leva som den enskilde vill och kan. Värdegrunden genomsyrar hela äldreomsorgens arbete. Stadens förvaltningar arbetar kontinuerligt med att utveckla bemötandet av den enskilde inom äldreomsorgen. Detta innebär att det kontinuerligt genomförs utbildning om bland annat hbtqi, nationella minoriteter och jämställdhet.

Varje enskild omsorgstagare i hemtjänsten har en egen kontaktperson som känner den enskilde extra väl. Denna person skriver en genomförandeplan som utgår från omsorgstagarens behov och önskemål. Genomförandeplanen ligger sedan till grund för omsorgen som utförs av samtlig personal som besöker den enskilde. För att säkerställa ett gott bemötande är det av vikt att personalen känner till den enskildes behov och önskemål. Därför arbetar stadsdelsnämnderna med att öka kontinuiteten vid utförandet av insatser inom hemtjänsten.

Idag finns i staden en utbildning som stärker verksamheternas arbete med ett respektfullt bemötande oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. I kommunfullmäktiges budget för 2025 har kommunstyrelsen tillsammans med ett antal berörda nämnder fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning i hbtqi-frågor. På grund av den befintliga utbildningens upplägg passar den inte alla utförare varför staden i år kommer att utveckla en ny utbildning som är mer flexibel och som exempelvis kommer passa personal inom hemtjänsten. Utöver den diplomerande utbildningen finns webbutbildningen *Lär dig mer om lhbtq i äldreomsorgen*. Utbildningen vänder sig till medarbetare inom äldreomsorgen som vill lära sig mer om hbtq och hur man kan arbeta för att säkerställa att alla äldre får ett respektfullt bemötande. Stadsledningskontoret vill också belysa att flertalet verksamheter inom stadens äldreomsorg de senaste åren har sökt och beviljats statsbidrag för kompetensutvecklingsinsatser för att främja hbtqi-personers situation.

Nike Örbrinks (KD) motion om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 januari 2025 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om HBTQI-certifiering av personal inom hemtjänsten.

Reservation av Nike Örbrink (KD) och Margit Jacobsson (L), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt att hela tiden arbeta för ökad kunskap och förståelse i bemötandefrågor inom äldreomsorgen. Förvaltningen är proaktiv i flera sammanhang och speciellt i omställningsarbetet God och nära vård och omsorg samt Framtidens socialtjänst där bemötandefrågor är mycket aktuella.

Stadens verksamheter har idag möjlighet att certifiera sig genom RFSL och förvaltningen ställer sig positiv till att fler hemtjänstenheter använder den metoden. Förvaltningen ser inte behov av att skapa någon egen certifieringsmodell för hemtjänsten utan förespråkar att all äldreomsorg använder samma metod för att säkerställa kvaliteten inte skiljer sig åt mellan äldreomsorgens olika verksamhetsformer. För en certifiering enligt RFSL krävs att:

- Verksamhetens anställda har genomfört utbildning som sammanställts av RFSL utifrån verksamhetens specifika behov.
- Verksamheten har genomfört en verksamhetsinventering och identifierat utvecklingsområden kopplade till hbtqi.

Förvaltningen fortsätter samtidigt att upplysa om att denna möjlighet till certifiering finns, samt informerar om HBTQI-frågor i olika sammanhang. Bland annat finns digitala utbildningar kring HBTQI och äldreomsorg tillgängliga för samtlig personal via stadens utbildningsplattform. Det har även funnits möjlighet att söka statsbidraget ”Främja hbtqi-personers situation” från Socialstyrelsen under år 2023 och 2024. Av dessa statsbidrag har äldreförvaltningen såväl som andra verksamheter inom stadens äldreomsorg sökt och tilldelats medel för bland annat utbildningsinsatser för att främja HBTQI-personers situation. Dessa utbildningsinsatser är riktade till personal inom äldreomsorgen och har varit mycket uppskattade.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2025 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen lyfter en viktig fråga om hur Stockholms stad kan säkerställa ett respektfullt och inkluderande bemötande av äldre HBTQI-personer inom hemtjänsten. Förvaltningen ser att det är positivt att kunskapen kring HBTQI ökar hos kommunanställd personal. Som motionären beskriver så är äldre en heterogen grupp med olika förmågor, könsidentiteter, sexuella läggningar, värderingar och normer.

Inom äldreomsorgen ska den enskilde kunna känna sig trygg med att bli bemött utifrån sin egen person. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla bemötandet av den enskilde inom äldreomsorgen. Detta innebär att det kontinuerligt genomförs utbildning om bland annat HBTQI, nationella minoriteter och jämställdhet.

Varje enskild omsorgstagare i hemtjänsten har en egen kontaktperson som känner denne enskilde extra väl. Denna person skriver en genomförandeplan som utgår från

omsorgstagarens behov och önskemål. Genomförandeplanen ligger sedan till grund för omsorgen som utförs av samtlig personal som besöker den enskilde.

För att säkerställa ett gott bemötande är det av vikt att personalen känner till den enskildes behov och önskemål. Därför arbetar förvaltningen med att öka kontinuiteten vid utförandet av insatser inom hemtjänsten.

Utbildning är en central del i arbetet inom hemtjänsten. Dock är tiden knapp och prioriteringar behöver göras. Att genomföra en certifiering bedöms ta mycket tid från omsorgsarbetet samt andra viktiga utbildningar, exempelvis att öka den medicinska kompetensen. En certifiering är även kostsam som den är utformad idag och begränsad i hur många som kan delta. Med stora personalgrupper kommer detta skapa svårigheter i planering och genomförande.

Arbetet inom förvaltningens äldreomsorg utgår från den nationella värdegrunden att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Den nationella värdegrunden tydliggör att äldreomsorgen har ett tydligt uppdrag att stödja varje person att leva som hen vill och kan. Värdegrunden genomsyrar hela äldreomsorgens arbete. Varje hemtjänstenhet i egen regi har egna upprättade rutiner utifrån värdegrunden.

Jämställdhetsanalys

Hemtjänsten är en kvinnodominerad arbetsplats. Utbildning bidrar till att lyfta och professionalisera ett kvinnodominerat yrkesområde, genom att ge verktyg för att hantera komplexa situationer och främja respekt i mötet med omsorgstagare.

Äldreomsorgens omsorgstagare består av en blandning av män och kvinnor, där normer om kön och sexualitet påverkar hur både manliga och kvinnliga HBTQI-personer bemöts. Äldre lesbiska kvinnor kan till exempel osynliggöras av dubbel diskriminering kopplad till kön och sexuell läggning och homosexuella män kan möta stigma baserat på stereotyperna föreställningar om manlighet.

Att personal har kunskap om jämställdhet och HBTQI är av vikt i mötet med omsorgstagare för att säkerställa individuell utformade insatser och ett gott bemötande utifrån den enskildes behov. Förvaltningen äldreomsorg arbetar med att säkerställa att äldreomsorgen ska vara en trygg plats för alla, oavsett kön, sexualitet eller könsidentitet.

Äldreperspektiv

Äldre hbtqi-personer möter utmaningar som påverkar deras välbefinnande. Många har levt under perioder av starkt stigma och diskriminering, vilket kan göra dem extra sårbara för att bli felbehandlade eller osynliggjorda. I mötet med hemtjänsten kan detta leda till en rädsla och att behöva dölja sin identitet, särskilt om personalen saknar kunskap om hbtqi-frågor. Detta riskerar att skapa otrygghet i en miljö där äldre borde känna sig som mest omhändertagna och trygga.

Det är av vikt att personalen har kunskap och ett respektfullt bemötande så äldre känna sig trygga med att vara öppna om sina liv och behov.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2024 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har ett ansvar för att tillgodose stockholmarnas mänskliga rättigheter. I Stockholm stad finns utbildningen *Hbtq-utbildning för ett normmedvetet bemötande*. Utbildningen genomförs av utbildare som staden har kvalitetssäkrat och slutit avtal med. Syftet med utbildningen är att chefer och medarbetare ska få kunskaper som bidrar till att tillgodose ett respektfullt och inkluderande bemötande genom att tillgodose hbtq-personers rättigheter. Verksamheten blir diplomerad efter genomförd utbildning om kravet på att minst 75 procent av alla i arbetsgruppen har deltagit vid samtliga kurstillfällen är uppfyllt.

Utöver den diplomerande utbildningen finns webbutbildningen *Lär dig mer om LHBTQ i äldreomsorgen*. Utbildningen vänder sig till medarbetare inom äldreomsorgen som vill lära sig mer om LHBTQ och hur man kan arbeta för att säkerställa att alla äldre får ett respektfullt bemötande. Utbildningen ska ge kunskap om de utmaningar som äldre LHBTQ-personer kan uppleva, lära sig att ställa öppna frågor och våga prata öppet om ämnet i arbetsgruppen.

Förvaltningen för även fram att äldreomsorgens verksamheter genomför reflektionsmöten där mänskliga rättigheter kan tas upp samt bemötandefrågor som rör HBTQ. Bemötande ingår också i introduktion och värdegrundsarbete. Prioriteringar gällande utbildningsinsatser görs utifrån framtagna kompetensutvecklingsplan och med hänsyn till bland annat kontinuitet. Personalkontinuiteten minskar vid utbildningsinsatser då ordinarie medarbetare tas ifrån verksamheten.

Förvaltningen anser att kunskap om HBTQ är viktigt inom hela äldreomsorgen och inte bara hemtjänsten varför vi behöver fortsätta utbilda all personal inom äldreomsorgen.

Förvaltningen föreslår att Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att stärka kompetensen om hbtq bland äldreomsorgens medarbetare. Stockholms stad erbjuder idag en egen hbtq-diplomering. Staden har slutit ett ramavtal med två leverantörer för utbildningsledare till stadens utbildningsprogram för ett hbtq-kompetent och normmedvetet bemötande som leder fram till hbtq-diplomeringen. Syftet med utbildningen är att chefer och medarbetare ska få kunskaper som bidrar till att tillgodose ett respektfullt och inkluderande bemötande genom att tillgodose hbtq-personers rättigheter. Verksamheten blir diplomerad om verksamheten presenterar en handlingsplan och om minst 75 procent av alla i arbetsgruppen har deltagit vid samtliga kurstillfällen. Förvaltningen har noterat att enligt kommunfullmäktiges budget ”ska kommunstyrelsen vidareutveckla arbetet med hbtqi-diplomering av verksamheter samt eventuella behov av anpassning”¹ vilket kan stärka arbetet med hbtq inom såväl hemtjänst som andra verksamheter.

Utöver den diplomerande utbildningen finns webbutbildningen Lär dig mer om lhbtq i äldreomsorgen, där L står för lesbisk. Utbildningen vänder sig till medarbetare inom äldreomsorgen som vill lära sig mer om hbtq och hur man kan arbeta för att säkerställa att alla äldre får ett respektfullt bemötande. Utbildningen ska ge kunskap om de utmaningar som äldre hbtq-personer kan uppleva, lära sig att ställa öppna frågor och våga prata öppet om ämnet i arbetsgruppen. Till utbildningen finns även ett material för reflektion att använda i arbetsgruppen efter genomförd webbutbildning. Arbetet inom hemtjänsten innebär ibland utmaningar med att samla personal för att genomföra breda utbildningssatsningar och därför används ofta webbutbildningar.

Förvaltningen anser att det är viktigt att kompetensutveckling leder till att de nya kunskaperna omsätts i praktiken genom att arbeta med reflektion, värdegrund, införa konkreta metoder och arbetssätt för personalen. Därför anser förvaltningen att staden bör analysera vilka former och satsningar som ger bäst effekt och resultat i olika typer av verksamheter. För äldreomsorgen kan det exempelvis vara fördelaktigt att genomföra riktade satsningar i samverkan med äldreförvaltningen och aktörer från civilsamhället. Exempel på olika satsningar är föreläsningar, workshop men även utbildningsmaterial som kan användas inom verksamheterna.

För att följa upp att kompetenssatsningar tillvaratas i verksamheterna, är det önskvärt att staden också ser över möjligheten till att tydligt förankra detta i uppföljningsarbetet inom hemtjänst. Både i verksamhetsuppföljning och vid implementeringen av stadens program för mänskliga rättigheter.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

RFSL Stockholm

RFSL Stockholms yttrande daterat den 22 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm stödjer motionens förslag om att Stockholms stad ska ta fram en HBTQ-certifiering för personal inom hemtjänsten, dock med beaktande av de reservationer som redovisas nedan.

Att ta fram en HBTQ-certifiering för personal inom hemtjänsten kan vara ett viktigt steg för att stärka hbtqi-kompetensen inom äldreomsorgen och skapa ett inkluderande och respektfullt bemötande av alla äldre stockholmare. Däremot vill vi understryka att om en ny certifiering ska utformas måste den ta hänsyn till de specifika utmaningar som präglar arbetsmiljön inom äldreomsorgen (särskilt inom hemtjänsten), de förutsättningar som redan är framtagna samt att detta sker i samarbete med berörda målgrupper, både personal inom hemtjänsten och äldre hbtqi-personer, samt med civilsamhället.

Motivering

Motionen om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten tar upp en viktig fråga om hur hemtjänsten och äldreomsorgen i vissa fall brister för hbtqi-personer. RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm anser att det är av största vikt att aktivt arbeta för att alla människor oavsett ålder, kön, etnicitet, funktion, könsidentitet, religion, eller sexuell läggning ska bli bemötta med respekt och lika värde samt känna sig trygga. Vi stödjer motionens förslag om en ny certifiering, förutsatt att den uppfyller kriterierna som anges nedan.

RFSL Stockholm erbjuder utbildningar i Stockholm, inklusive kortare informationsinsatser såsom föreläsningar och workshops, samt längre och processinriktade utbildningar. Vi erbjuder även skräddarsydda upplägg efter specifika förfrågningar samt specialiserar oss på att öka hbtqi-kompetens och kunskap kring likabehandlingsfrågor, normkritik och mänskliga rättigheter. RFSL Stockholm genomför även Stockholms stads diplomutbildning för ett hbtqi-kompetent och normmedvetet bemötande och har lång erfarenhet av hbtqi-frågor för äldre. Om en ny certifiering tas fram ser vi att det är av yttersta vikt att denna satsning sker i nära samverkan med civilsamhället och de organisationer som har lång erfarenhet av att arbeta med hbtqi-frågor och hbtqi-personer, såsom RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm. Detta är avgörande för att säkerställa att initiativet är relevant, inkluderande och väl förankrat i målgruppens behov.

Samtidigt finns det arbete på området som är genomarbetat vilket vi anser att en eventuell certifiering måste ta hänsyn till. Socialstyrelsen håller exempelvis på att ta fram en nationell e-kurs om hbtqi-frågor riktad till äldreomsorgen som RFSL

Stockholm har gett input på. Det finns också en e-utbildning som är baserad på RFSL Stockholms och forskaren Anna Siverskogs bok "Queer äldreomorg? Att möta äldre lhbtq-personer inom vård och omsorg". Denna utbildning finns tillgänglig för alla kommunala utförare inom stadens äldreomsorg. Därför anser vi att om en ny certifiering ska tas fram av staden bör utbudet av kurser som redan finns ses som ett komplement till den föreslagna certifieringen. Genom att kombinera nationella och lokala insatser i samarbete med civilsamhället skapas en helhetslösning som stärker kompetensen på alla nivåer. Detta skulle med fördel kunna ske genom ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Vi anser att det är viktigt att en ny certifiering inte blir en ytterligare satsning som inte är väl förankrad i verklighetens och personalens behov eller som resulterar i något som Socialstyrelsen redan bidrar med.

En ny certifiering behöver också vara väl förankrad och faktiskt nå ut till personalen inom hemtjänsten. Det finns redan tillräckligt med utbildningskoncept och metoder som ska öka hbtqi-kompetensen inom äldreomsorgen, men som inte når målgruppen tillräckligt. Detta beror främst på den ekonomiskt- och tidspressade arbetsmiljön inom hemtjänsten mot en bakgrund av ersättningssystemet som inte erbjuder tillräckligt med gemensam tid för möten, avstämningar och ordentliga överlämningar som inte är "tid hemma hos kund". Dagens brist på en god arbetsmiljö med gemensam kollegial tid och brist på utbildad personal som vill jobba kvar och ser sin framtid inom hemtjänsten drabbar minoritetsgrupper och andra grupper som kan vara i behov av särskild kompetens i bemötandet. För att certifieringen ska bli framgångsrik krävs långsiktiga insatser för att förbättra arbetsmiljön, tillföra resurser och möjliggöra för personalen att delta i fortbildning som en integrerad del av sin arbetstid och även ha möjlighet att följa upp efter utbildningen. Ur brukarens perspektiv är kontinuitet hos personal som möter målgruppen av stor betydelse. När en medarbetare genomgått utbildningen eller fått certifieringen är det viktigt att hemtjänstpersonalen upprätthåller kontinuitet i kontakten med brukaren. Detta bidrar till att brukare med hbtqi-identitet slipper behöva förklara sin situation eller identitet på nytt vid varje möte, vilket stärker både tryggheten och förtroendet i vårdrelationen.

Slutligen anser vi att det finns behov av att tydliggöra vad den föreslagna certifieringen innebär. Det är oklart vilka specifika åtgärder och metoder som föreslås, hur dessa skulle implementeras och vilka resurser som krävs. Vi anser att om en ny hbtqi-certifiering ska tas fram så är det nödvändigt att den föregås av en grundlig utredning för att bedöma om en ny certifiering är den mest effektiva metoden eller om det finns mer lämpliga strategier som bättre kan möta de utmaningar som motionen belyser. RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm tillstyrker därför motionen om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation av Nike Örbrink (KD) och Margita Jacobsson (L)

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra följande

Vi vill börja med att tacka äldreförvaltningen för utlåtandet. Vittnesmålen om bristande bemötande av hemtjänst och äldreomsorg för HBTQ-personer, tillika det faktum att 20 procent av HBTQ-personer över 60 år sällan eller aldrig är öppna med sin identitet, belyser dock det uppenbara faktumet att nuvarande certifiering inte är tillräcklig.

Vi vidhåller därför att Stockholms stad bör ta fram en kommunal HBTQ-certifiering för anställda inom stadens äldreomsorg. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning, identitet eller levnadssätt.